

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

Број: 601-01-31/2022-20
Датум: 26.08.2022. године
Београд, Немањина 22-26

ОСНОВНИМ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА
-Директору-

Предмет: Системске васпитне и превентивне мере у школској 2022/23. години

Поштовани/не,

Министарство просвете, науке и технолошког развоја је у последње две године припремило онлајн доступне ресурсе за васпитни и превентивни рад образовно-васпитних установа. Указујемо директорима школа на обавезу системског приступа приликом оперативног планирања мера и имплементације активности које треба да буду видљиве у кључним документима, а ресурси се налазе у прилогу дописа.

Процедуре за планирање, спровођење и праћење ИОП-а: Према искуствима из претходног периода, заснованом на питањима и представкама родитеља деце и ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, указујемо на **значај поштовања прописаних процедура**, редослед примене мера додатне образовне подршке који подразумева **поступно увођење и примену** мера индивидуализације, ИОП1 и ИОП2³ и квалитетну комуникацију и односе са породицама деце и ученика, у складу са прописима.

Превенција осипања ученика из образовног система: Повећање обухвата и смањивање осипања ученика из образовног система захтева следеће (на нивоу школе и према ученику): у овиру развојног плана, **установа је у обавези да планира, спроводи и прати мере превенције осипања ученика**; установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана. Одредба имплицира **обавезу образовне установе да идентификује ученике који су у ризику од осипања**. План мера за спречавање раног напуштања образовања је део ИОП-а.

³ Правилник о ближим унутшњим за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС”, број 74/2018).

Информисање родитеља и ученика о правима у образовању од посебне је важности за ученике из осетљивих друштвених група, а одељењске старешине и стручни сарадници школе треба благовремено да информишу ученика и родитеље о активностима која се тичу детета/ученика, као што су: могућности прилагођавања завршног испита на крају основног образовања и васпитања и пријемних и завршних испита у средњој школи, афирмативне мере којима се подржава упис и завршавање виших нивоа образовања за ученике из осетљивих група. За сарадњу са родитељима препоручујемо приручнике *Живот у демократској породици* (приручник за родитеље адолесцената узраста 15 до 19 година) и *Одрастање у демократској породици* (приручник за родитеље са одељцима о узрасту 6 - 10 и 11 - 14 година) који су настали у сарадњи са Саветом Европе.

Унапређивање квалитета образовања могуће је и **подстицањем демократске културе у формалном образовном систему** применом Референтног оквира компетенција за демократску културу Савета Европе. Референтни оквир од двадесет компетенција за демократску културу унапређује квалитет образовања, ствара безбедан школски амбијент кроз образовање за отклањање насилних, дискриминаторних и антидемократских структура у школи и школском окружењу. Ове активности школа значајно доприносе промовисању мултикултуралне, вишејезичне и интеркултуралне перспективе у образовању. Са циљем подршке променама образовних политика на системском нивоу, креиран је пакет материјала у овој области, као што су: Приручник са примерима добре праксе примене компетенција, Смернице за интеграцију демократских компетенција у програмима 10 предмета, Развијање компетенција за демократску културу у дигиталном добу и Подучавање компетенција за демократску културу кроз онлајн наставу. Кроз наведене активности код ученика се подстиче свест о значају родне равноправности, ученици освешћују своје предрасуде и стереотипе, а ове теме се обрађују кроз часове одељенског старешине, грађанског васпитања и друге наставне и ваннаставне активности. Публикације и приручнике можете пронаћи на сајту Министарства.

Подршка укључивању деце/ученика избеглица и миграната/тражилаца азила у редован систем образовања и васпитања у Републици Србији остварује се у складу са Стручним упутством за укључивање ученика избеглица/тражилаца азила у систем образовања и васпитања, којим је ближе уређена процедура уписа и мере подршке како на нивоу школе тако и кроз план подршке ученику мигранту/тражиоцу азила. Осим избеглица са Блиског истока, у систему имамо и избегла лица из Украјине (лица са одобреном привременом заштитом)⁴ те скрећемо пажњу да је свим школским управама на чијим територијама су идентификовани украјински држављани достављен превод лифлета о образовном систему Републике Србије на украјински језик, као и пакет материјала који се налази и на сајту Министарства (линк у Прилогу). Једна од мера подршке образовању миграната је и превод образовног материјала на арапски, фарси, француски и украјински језик. Осим вештина и знања о примени курикулума за наставни предмет Српски као страни језик, које су наставници стекли претходних година путем обука, на сајту ЗУОВ-а, у секцији Национални образовни портал, налази се и Приручник за наставнике. Приликом планирања, укључивања и праћења рада избеглица и миграната можете се обратити

⁴ У складу са Одлуком Владе о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине (Службени гласник РС, број 36 од 18. марта 2022.)

надлежној школској управи, као и Одсеку за људска и мањинска права у образовању у Министарству.

Користимо прилику да вас подсетимо и на Препоруке Међународне алијансе за сећање на Холокауст ИХРА које су намењене креаторима образовних политика, стручњацима, едукаторима у циљу развијања образовања о Холокаусту, обезбеђењу тачности и промоцији критичког и аналитичког размишљања о Холокаусту. Наставницима и стручним сарадницима на располагању су материјали које могу применити у процесу образовања о ненасиљу, толеранцији и у процесу учења о холокаусту, геноциду и др.

Једна од међупредметних компетенција коју наставници свих предмета треба да унапређују код ученика је компетенција *Одговоран однос према здрављу*. У циљу подршке образовно-васпитним установама у јачању васпитне улоге на Националном образовном порталу налазе се примери добре праксе настали након онлајн обуке коју је Министарство реализовало претходне године, а доступни су свим запосленима у систему образовања како би планирали и креирали наставне и ваннаставне садржаје.

У циљу превенције и заштите ученика од свих облика насиља потребно је да све запослене, пре свега чланове Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Тим за заштиту) подсетите на последње измене и допуне **Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл. гласника РС“, број 46/19 и 104/2020)** којим је детаљно уређена процедура поступања установа образовања и васпитања у реализацији превентивних и интервентних активности у области заштите од насиља. У складу са наведеним, препоручујемо да се запослени упознају са садржајем **видео обуке** о примени Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (линк ка обуци у Прилогу).

Приликом израде нових **годишњих програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма спречавања дискриминације** неопходно је да планиране активности буду специфичне и прецизно дефинисане, као и носиоци активности и временска динамика реализације, а на основу анализе стања и потреба школе. Потребно је да приликом израде новог програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања, уврстите и активности који ће се односити на превенцију трговине људима, односно децом и да процедуре поступања ускладите са ревидираном Листом индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима и Водичем за примену (линк је у Прилогу дописа). Веома је важно интензивирати активности у циљу превенције дигиталног насиља и ризичног понашања ученика приликом употребе информационо-комуникационе технологије, а подршка су публикације и приручници који се налазе на сајту Министарства. У циљу пружања подршке ученицима, родитељима и запосленима у кризним ситуацијама подсећамо вас на поступање у складу са приручником **„Психолошке кризне интервенције у образовно-васпитним установама“** који садржи прецизна упутства (линк ка приручнику у Прилогу).

Такође, подсећамо вас да је потребно да све запослене, ученике и родитеље упознате са **Националном платформом „Чувам те“** која је настала на иницијативу Владе Републике Србије у циљу превенције насиља које укључује децу, као и да садржаје који се налазе на платформи користите као један од ресурса/алата приликом израде годишњих програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма спречавања

дискриминације. Напомињемо да приликом израде **оперативних планова заштите** за ученике активности треба да буду конкретне и специфичне, уз прецизно дефинисане циљеве промене које желимо постићи и начине/стратегije помоћу којих ћемо доћи до жељене промене понашања, а које су у складу са развојним могућностима ученика и његовим потребама. Неопходно је да конципирани програми и планови одражавају сарадњу и координисане активности свих надлежних у школи у складу са улогама које имају.

Желимо успешну нову школску годину у којој ће запослени добити подршку кроз материјале у прилогу дописа, а ученици ће имати појачане васпитне активности ради стварања безбедног и подстицајног окружења за све.

ПРИЛОГ 1. Као у тексту

ПРВИ ПОТПРЕДСЕЛНИК ВЛАДЕ
И МИНИСТАР

